

Suomeen tarvitaan suunnitelma lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan torjuntaan

Lapsi- ja perhejärjestöt vaativat, että seuraavalla hallituskaudella laaditaan kansallinen toimeenpanosuunnitelma Lanzaroten sopimukselle, jolla torjutaan lasten seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä.

Lanzaroten sopimus on Euroopan neuvoston yleissopimus, joka edellyttää lapsiin kohdistuvan seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön kaikkien muotojen kriminalisoimista, ennaltaehkäiseviin toimiin sitoutumista, lapsiuhrien auttamista ja suojelemista sekä rikoksista epäiltyjen syyttämistä. Sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin suojellakseen lapsia ja ehkäistäkseen lasten seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä.

Lanzaroten sopimus tunnetaan Suomessa huonosti, vaikka Suomi on ratifoinut sen jo vuonna 2011. Sille ei ole laadittu kansallista toimeenpanosuunnitelmaa, toisin kuin vuonna 2015 ratifioidulle Istanbulin sopimukselle (EN:n yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta).

Suomessa ei toteudu tällä hetkellä Lanzaroten sopimuksen edellyttämät valtakunnallisesti yhdenvertaiset ja riittävät palvelut ja tuki uhreille. Ennalta ehkäisevä turvataito-, seksuaali-, ja mediataitokasvatus on hajallaan ja yksittäisten hankkeiden varassa. Eri hallinnonalojen yhteistyö keskenään ja järjestöjen ja eri ammattilaisten kanssa on puutteellista.

Parhaillaan on tekeillä lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelma 2019–2025, johon sisältyy myös seksuaalisen väkivallan ehkäisy. Se ei kuitenkaan kata Lanzaroten sopimuksen koko sisältöä, vaan jää selvästi kapeammaksi. Lanzaroten sopimukselle on laadittava oma toimeenpanosuunnitelmansa, joka sisältää toimenpiteet sopimusmääräysten toteuttamiseksi. Suunnitelman valmisteluun ja seurantaan tulee asettaa kansallinen toimikunta, jossa myös järjestöt ovat edustettuina.

Seksuaalikasvatusta on lisättävä

Seuraavan hallituksen on toimittava järjestelmällisesti lapsiin kohdistuvaa seksuaalista häirintää ja seksuaalista väkivaltaa vastaan. Tämä vaatii pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä.

Lasten oma tieto oikeudesta olla turvassa ja keinoista suojata itseään on seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyn kulmakivi. Siinä tarvitaan yhteistyötä lasten elinympäristöjen (koti, varhaiskasvatus, koulu) ja muiden toimijoiden (mm. sosiaali- ja terveystoimi sekä järjestöjen palvelut ja koordinaatio) välillä. Ennaltaehkäisyn ja auttamisen keinoja tarvitaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, matalan kynnyksen palveluiden sekä erityisen ja vaativan tuen alueilla.

Keskeinen ennalta ehkäisevän työn muoto on lasten ikätasoinen seksuaalikasvatus, jossa lapset oppivat myös turvataitoja. Seksuaalikasvatuksen on alettava jo varhaiskasvatuksessa ja jatkettava koulussa ja toisella asteella. Hyvä ikätasoinen seksuaalikasvatus vähentää seksuaalisen väkivallan käyttöä sekä auttaa suojautumaan siltä.

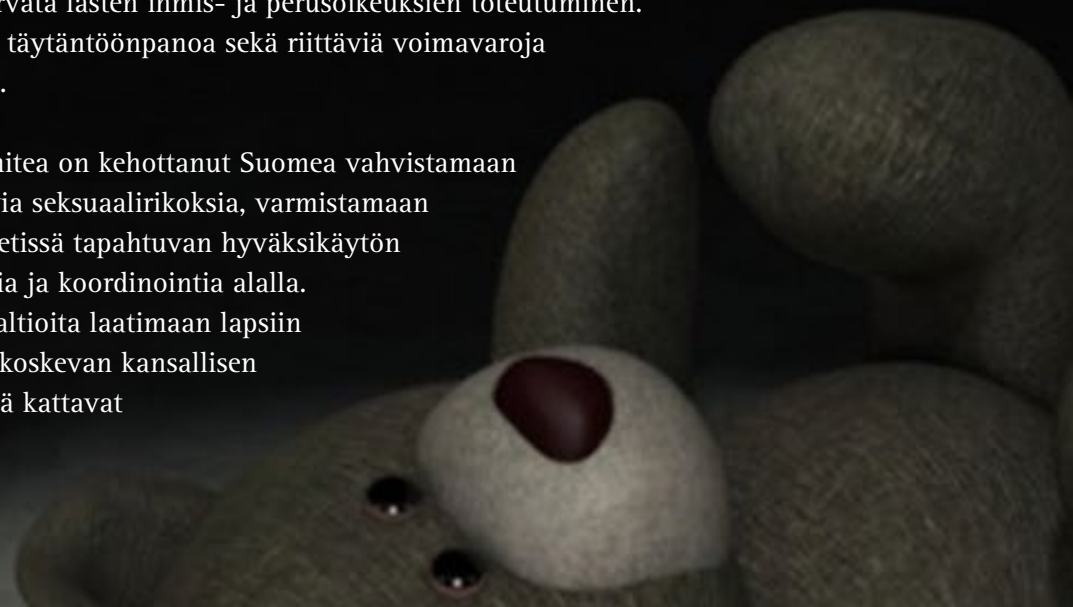
- Lasten ja nuorten tietoa ja ymmärrystä seksuaalisen häirinnän ja seksuaaliväkivallan eri muodoista tulee lisätä
- Lasten ja nuorten turvataitoja digitaalisessa mediassa tulee parantaa ja tietoisuutta sosiaalisen median riskeistä lisätä
- Vanhemmille tulee tarjota tietoa ja tukea, jotta heillä on rohkeutta ja herkkyyttä keskustella lastensa kanssa ja vahvistaa turvataitoja
- Yhteistyötä kasvattajien ja palveluiden välillä tulee lisätä ja ammattilaisten koulutusta vahvistaa

Julkisella vallalla on velvollisuus turvata lasten oikeudet

Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten torjunta ei voi jäädä vain maahanmuuttajataustaisten henkilöiden tekemien rikosten torjunnaksi. Tarvitaan yleisiä ja nykyistä vahvempia toimia lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten torjumiseksi ja uhriksi joutuneiden auttamisjärjestelmien kehittämiseksi. Väkivallantekijöille on oltava interventio-ohjelmia, joissa fokuksena on estää tekijää uusimasta tekojaan.

Julkisen vallan velvollisuus on turvata lasten ihmis- ja perusoikeuksien toteutuminen. Se edellyttää oikeuksien aktiivista täytäntöönpanoa sekä riittäviä voimavaroja niiden toteutumisen turvaamiseen.

Myös YK:n lapsen oikeuksien komitea on kehottanut Suomea vahvistamaan keinoja selvittää lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia, varmistamaan riittävät resurssit erityisesti internetissä tapahtuvan hyväksikäytön torjumiseksi ja parantamaan toimia ja koordinoitua alalla. Komitea myös kehottaa sopimusvaltioita laatimaan lapsiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa koskevan kansallisen koordinoitikehyksen, joka sisältää kattavat ehkäisytoimet ja jolle on osoitettu tarvittavat voimavarat.

Positiivisia kehityskulkuja näköpiirissä:

- Sosiaali- ja terveysministeriö on jo ilmaissut vahvan tahtotilansa laatia Lanzaroten sopimukselle toimeenpanosuunnitelma. Sen toteuttamiseen ja sopimuksen seurantaan täytyy osoittaa riittäviä voimavaroja ja resurssit täytyy varmistaa myös seuraavalla hallituskaudella.
- Myönteistä on, että lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia on kiristetty ja lisäbudjetissa on rahoitus lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten selvittämiseen ja ehkäisemiseen tähtäävien lastenasiain-talo-toimintamallien käynnistämiseen. Malli tehostaa ja nopeuttaa rikosten esitutkintaa.
- THL:n toteuttamaan Kouluterveyskyselyyn on lisätty lasten kokemaa seksuaali- ja fyysistä väkivaltaa kartoittava osio, joka tullaan toistamaan joka neljäs vuosi. Se säännönmukaistaa niin sanotun lapsiuhritutkimuksen tarjoamaa tietoa.

Helsingissä 25.3.2019

Toiminnanjohtaja Hanna Heinonen, Lastensuojelun Keskusliitto ry
Pääsihteeri Milla Kalliomaa, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Toimitusjohtaja Eija Koivuranta, Väestöliitto ry
Pääsihteeri Hanna Markkula-Kivisilta, Pelastakaa Lapset ry
Toiminnanjohtaja Ulla Siimes, Suomen Vanhempainliitto ry
Pääsihteeri Riitta Särkelä, Ensi- ja turvakotien liitto ry

Lisätietoa

Raisa Cacciatore, asiantuntijalääkäri, Väestöliitto, p. 040 529 7155, raisa.cacciatore@vaestoliitto.fi
Esa Iivonen, johtava asiantuntija, Mannerheimin Lastensuojeluliitto p. 050 411 1562, esa.iivonen@mll.fi
Tiina-Maria Levamo, asiantuntija, Pelastakaa Lapset, p. 050 570 6360, tiina-maria.levamo@pelastakaalapset.fi
Tiina Muukkonen, kehittämisspäällikkö, Ensi- ja turvakotien liitto, p. 044 526 5256, tiina.muukkonen@etkl.fi
Kirsi Pollari, erityisasiantuntija, Lastensuojelun Keskusliitto, p. 050 439 8823, kirsi.pollari@lskl.fi
Ulla Siimes, toiminnanjohtaja, Suomen Vanhempainliitto, p. 040 553 0981, ulla.siimes@vanhempainliitto.fi
Nina Valkonen-Vaaranen, erityisasiantuntija, Pelastakaa Lapset p. 050 448 5442
nina.valkonen-vaaranen@pelastakaalapset.fi

Lanzaroten sopimus: <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2011/20110088>

